

Angol nyelv és kultúra tanára

Szaktanári kompetenciák az angol nyelv tanításában

Főbb kompetenciaterületek:

1. **Nyelvi kompetencia:** A tanárnak magas szintű angol nyelvtudással kell rendelkeznie, beleértve a nyelvtani, lexikai, fonológiai és pragmatikai ismereteket, valamint a metanyelvi tudatosságot.
2. **Tanítási módszertan:** Ismernie kell a különböző nyelvtanítási módszereket és megközelítéseket, mint például a kommunikatív nyelvtanítás (CLT), a feladatalapú tanulás (TBL) vagy a teljes fizikai válasz (TPR), és képesnek kell lennie ezek alkalmazására a gyakorlatban.
3. **Tanulói szükségletek felismerése:** Képesnek kell lennie azonosítani a tanulók egyéni szükségleteit, preferált tanulási stratégiáit és előzetes tudását, valamint ennek megfelelően differenciálni az oktatást.
4. **Értékelési kompetencia:** Tudnia kell különböző értékelési módszereket alkalmazni, beleértve a formatív és szummatív értékelést, valamint a nyelvi szintek meghatározását a Közös Európai Referenciakeret (CEFR) alapján.
5. **Interkulturális kompetencia:** Érzékenynek kell lennie a kulturális különbségekre, és képesnek kell lennie interkulturális kommunikációs készségek fejlesztésére a tanulók körében.

(Források:

1. **TESOL International Association. (2016).** *TESOL Guidelines for Developing EFL Professional Teaching Standards.*
2. **Cambridge English Language Assessment. (2014).** *Cambridge English Teaching Framework.*
3. **Council of Europe. (2001).** *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment.)*

Államvizsga kérdések:

1. **Nyelvi kompetencia** - Miért fontos, hogy egy angoltanár jól beszélje a nyelvet, és hogyan segítheti ez a tanulókat az angoltanulásban? → (A válaszban például megjelenhet: modellnyelvhasználat, hibajavítás ideális módja, metanyelvi tudatosság, nyelvi biztonságérzet kialakítása.)
2. **Tanítási módszertan** - Mondjon egy olyan tanítási módszert, amellyel játékos formában tudná fejleszteni a tanulók beszédképességét! → (A válaszban például megjelenhet: szerepjáték, TPR játék, csoportmunka – az ok-okozat fontosabb, mint a szakkifejezések!)
3. **Tanulói szükségletek felismerése** - Mit tenne, ha az osztályában néhány tanuló gyorsabban halad a feladatokkal, míg mások több időt igényelnek? → (A válaszban például megjelenhet: differenciálás, páros munka, feladatváltozatok vagy extra kreatív feladatok, többféle csatornán történő tanulás - multimodalitás.)
4. **Értékelési kompetencia** - Miért lehet hasznos, ha egy óra végén megkérdezzük a tanulókat, mit tanultak vagy mit jegyeztek meg? → (A válaszban például megjelenhet: formális és informális értékelés, önreflexió, „exit ticket”, gondolatmegosztás - az értékelés nemcsak osztályzat lehet.)
5. **Interkulturális kompetencia** - Miért fontos, hogy az angolórákon szó essen más kultúrákról is, és hogyan valósítaná ezt meg a tanításban? → (A válaszban például megjelenhet: kulturális érzékenyítés, autentikus anyagok, országismeret, nemzeti ünnepek, iskolai szokások összehasonlítása.)

Biológiatanár

Szaktudományi kompetenciák:

A hallgató:

- ismeri a biológia alapvető kutatási módszertanát és rendelkezik azokkal az ismeretekkel, amelyek lehetővé teszik, hogy a biológia új eredményeit megismerhesse, értelmezhesse;
- ismeri a biológia tanításához kapcsolódó jogszabályi hátteret, tanterveket, vizsgakövetelményeket, a tananyag-kiválasztás és -rendszerezés szempontjait;
- átlátja a biológia tanításának célját, a tanulók személyiség- és gondolkodásfejlődésében játszott szerepét;
- képes a biológiában tanítandó tartalmakat meghatározni, azokat megfelelő logikai struktúrába rendezni;
- képes elemezni a biológia tanulása, tanítása során felhasználható nyomtatott és digitális tankönyveket, taneszközöket, egyéb tanulási forrásokat, oktatási segédanyagokat;
- képes kiválasztani és használni a konkrét célokhoz leginkább illeszkedő módszereket, eszközöket;
- azonosítani tudja a biológia tantárgy tanulási sajátosságait, megismerési módszereit, a fontosabb tanítási és tanulási stratégiákat;
- felkészült a biológiai tudományterületen a fogalmak, elméletek és tények közötti összefüggések megteremtésére, közvetítésére;
- képes a biológiában elsajátított elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazására, ennek közvetítésére a tanulók felé;
- feltárja a különböző szakterületek tudás- és ismeretanyaga közötti összefüggéseket, képes azok integrációjára;
- képes a biológia témakörében szakszerűen kifejezni magát mind szóban, mind írásban;
- megvan az igénye és képessége a biológia új eredményeinek megismerésére, értelmezésére, valamint az azokkal kapcsolatos ismeretterjesztésre;
- biológiai és szaktudományi felkészültségével kapcsolatban kész az önreflexióra;
- nyitott a szakmai és módszertani megújulásra, fejlődésre, e területeken igénye van mind a folyamatos önképzésre, mind a rendszeres továbbképzésre;
- törekszik a modern pedagógiai módszerek alkalmazására;
- képes a digitális technológia nyújtotta lehetőségeket kihasználni, hagyományos és digitális eszközöket, módszereket változatosan használni;
- ismeri a szaktárgyával kapcsolatos tudásellenőrzés és a képességmérés legkorszerűbb eszközeit, eredményeit.

Irodalom:

- Kriska Gy. – Karkus Zs. (2022.) A biológia tanításának elmélete és gyakorlata ELTE TTK Biológiai Intézet
- Prievera T. (2015): A 21. századi tanár. Neteducatio, Budapest.
- Radnóti K. szerk. (2014.): A természettudomány tanítása Mozaik Kiadó
- Bodzsár É. szerk. (2005.): Kézikönyv a biológiatanítás módszertanához Trefort Kiadó Budapest
- Bárdossy I. – Dudás M. – Pethőné Nagy Cs. – Priskinné Rizner E. (2002.): A kritikai gondolkodás fejlesztése (Interaktív és reflektív tanulás lehetőségei) PTE Pécs

Kérdések, feladatok:

1. Értelmezze a kooperatív oktatási módszerek szerepét a biológia tanításában!
2. Mondjon példát a digitális technológia nyújtotta lehetőségek kihasználására a biológia tanításában, tanulásában!
3. Mutassa be a biológia tanításához kapcsolódó szabályozó dokumentumokat!

Etikatanár

Szaktananyag kompetenciák:

- naprakész ismeretek a gyorsan változó világról és az egyén életvezetését befolyásoló társadalmi-gazdasági folyamatokról
- különböző szokások, események, jelenségek elemzése, összehasonlítása, következtetések megfogalmazása, források értelmezése
- az etika mint filozófiai diszciplína értelmezése, etikátörténeti ismeretek
- társas helyzetek észlelése, interperszonális készségek
- reziliencia
- önismereti és önszabályozási készségek
- személyes vélemények kialakítására ösztönöz
- társadalmi felelősségvállalás
- képesség az önreflexióra
- különböző módszertanok alkalmazása
- páros, egyéni és csoportmunkák szervezése
- projektfeladatok tervezése

Szakirodalom:

Bertók Rózsa – Bécsi Zsófia: *Etika elméletek – Etika gyakorlatok. Elméletek, szerkezetek, iskolák, irányzatok az európai etikátörténetben.* Ethosz, Pécs, 2007.

Barcsi Tamás – Bertók Rózsa: *Etikák, identitások, perspektívák. Szemelvények az erkölcselmélet és a kortárs hivatásetika köréből.* Ethosz, Pécs, 2013.

Bertók Rózsa: *Bevezetés az etika történetének tanulmányozásába. Elméletek, értékek, iskolák, irányzatok.* Ethosz, Pécs, 2013.

Jostein Gaarder: *A kártya titka.* Noran Libro Kiadó, 2016. (regény)

Kulcsszavak:

lelkiismeret, autonómia, morális nevelés

Kérdések:

- Miként értékeli a lelkiismeret jelentőségét és hogyan tudja fejleszteni?
- Mit jelent a morális nevelés és melyek a színterei?
- Értelmezze az autonómia fogalmát és fejlesztésének lehetőségeit az etika órák keretein belül!

Filozófiatanár

Szaktananyag kompetenciák:

- filozófia problémafelvetéseinek és vitáinak átfogó ismerete
- önálló filozófiai kérdésfelvetés
- filozófiai problémák problémátörténeti elemzése
- komplex fogalmi struktúrák felépítése
- logikai viszonyok átlátása
- különböző álláspontok toleráns elfogadása
- szövegértelmezés
- argumentáció alapvető szabályainak ismerete és megismertetése
- projektfeladatok szervezése

Szakirodalom:

- Michael **Picard**: *Filozófia – Az etikától a metafizikáig. Kalandozások a bölcsességben és a valóságban*. Scolar Kiadó és Szolgáltató Bt., 2022.
- **Boros** Gábor: *Filozófia*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2016.
- **Steiger** Kornél: *Bevezetés a filozófiába szöveggyűjtemény*. Holnap Kiadó, 2002.
- Jostein **Gaarder**: *Sofie világa. Regény a filozófia történetéről*. Noran Libro Kiadó, 2021. (regény)

Kulcsszavak:

kritikai gondolkodás, absztrahálás, argumentálás

Kérdések:

- Mit jelent a vitakészség és az argumentálás? Mi a jelentősége? Miként fejleszthető?
- Milyen tantárgyak ismereteivel tudja összehangolni a filozófia órák tartalmait? Említsen példákat!
- Hozzon példákat a 14-18 éves korosztályt érdeklő kérdésekről, amelyek kapcsán a filozófiai műveltség segíti a gondolkodásukat!

Fizikatanár

Szaktananyag kompetenciák:

- A fizikatanítás 4 modelljének ismerete
- A természettudományos tantárgyak koordinációja (kémia, biológia, földrajz és a matematika)
- A fizikatanítás-tanulás folyamata (a fizikatanár és a tanuló szerepe a folyamatban; tapasztalatszerzés - megfigyelés, kísérletezés; elemzés – fogalom, definíció; általánosítás – törvény, szabály, elmélet).
- A fizikatanítás funkciói (motiválás, aktivizálás, differenciálás)
- Tudáselemek a fizikatanítás során: ismeretek és tevékenységformák
- A fizikatanítás eredményességének megállapítása
- A fizikatanítás módszerei
- A fizikatanítás eszközei
- A fizikatanítás szervezeti formái
- A fizikatanítás tervezése
- páros, egyéni és csoportmunkák szervezése
- mérési-, és projektfeladatok tervezése

Szakirodalom:

Radnóti-Nahalka-Poór-Wagner: *A fizikatanítás pedagógiája*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 2001.

Juhász András (szerk.): *Fizikai kísérletek gyűjt. I-III.* Arkhimédész Bt-Typotex 1995.

Zátonyi Sándor: *Képességfejlesztő fizikatanítás* Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 2001.

Simonyi Károly: *A fizika kultúrtörténete*, Gondolat Kiadó, Budapest, 2002.

Kulcsszavak:

fizika, fizikatanítás, természettudomány

Kérdések:

- Mi a célja a fizikatanításnak?
- Fizika feladat, fizika probléma. Mi a hasonlóság, és mi a különbség a két fogalom között?
- Sorolja fel a fontosabb hazai fizikaversenyeket! Mi a tanulmányi versenyek célja?

Francia nyelv és kultúra tanára

Szaktananyag kompetenciák:

- A nyelvtanítás elméleti alapjainak és empirikus kutatási eredményeinek ismerete
- Az interkulturális kompetencia fejlesztésére irányuló törekvés, a kultúraközi közvetítés képessége
- A Nemzeti alaptanterv és a kerettantervek francia nyelvre vonatkozó követelményeinek ismerete, taneszközök és tananyagok adekvát alkalmazása
- A nyelvpedagógiai tervezés és tanórai gyakorlat terén való jártasság (tanmenet, tematikus terv, óraterv)
- Az IKT-eszközök és digitális tananyagok hatékony, reflektált alkalmazása
- A nyelvórán a motiváció, figyelem, önálló tanulás és önszabályozás támogatása
- A differenciált tanulásszervezés és az egyéni nyelvelsajátítási stratégiák alkalmazása
- Az írott és szóbeli szövegértés, valamint -alkotás fejlesztése autentikus szövegek és szituációk segítségével
- Az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés, nyelvtanulási nehézségek diagnosztizálása és kezelése

Szakirodalom:

- **Bárdos Jenő:** *Az idegen nyelvi mérés és értékelés elmélete és gyakorlata.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002.
- **Bárdos Jenő:** *Az idegen nyelvek tanításának elméleti alapjai és gyakorlata.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2000.
- **Bárdos Jenő:** *Nyelvpedagógiai tanulmányok.* Iskolakultúra, Pécs, 2004.
- Jean-Pierre **Cuq** – Isabelle **Gruca:** *Cours de didactique du français langue étrangère et seconde.* PUG, Grenoble, 2017.
- **Medgyes Péter** – **Major Éva:** *A nyelvtanár. A nyelvtanítás módszertana.* Corvina Kiadó, Budapest, 2004.

Kulcsszavak:

nyelvhasználat, interkulturalitás, nyelvi változatok, nyelvpedagógia, differenciálás, digitális kompetencia

Kérdések:

- Milyen stratégiákkal segítheti a tanulókat az autonóm nyelvtanulás kialakításában?
- Hogyan építhető be a frankofón kultúra sokszínűsége a nyelvórák tananyagába?
- Milyen módszerekkel fejleszthető a tanulók interkulturális kompetenciája a francia nyelvórán?

Földrajztanár

Szaktudományi kompetenciák:

- Ismerje, és lássa át a földrajztudomány interdiszciplináris jellegét.
- Tudjon kapcsolatot teremteni a természetföldrajz valamint, a geológia, meteorológia, talajtan, hidrológia, térképészet, térinformatika kapcsolatrendszerében.
- Tudjon kapcsolatot teremteni a társadalomföldrajz valamint, a demográfia, szociológia, politológia, történelem, közgazdaságtudomány kapcsolatrendszerében.
- Az oktatás-nevelés során lássa át, a globalitás-lokalitás fogalomkörét. Helyezzen hangsúlyt a globális problémák megismertetésére (éghajlatváltozás, népesedési problémák stb.), valamint ezek globális és lokális szinten történő megoldásainak lehetőségeire.
- Ismerje és tudja alkalmazni a legkorszerűbb téralapú információs rendszereket, valamint ezek adatgyűjtő rendszereit (Google Earth, Google Maps, GPS-GNSS, drón, műholdfelvételek)

Szakkönyvtár:

Makádi Mariann: **A földrajztanítás alapjai 1.** Mielőtt tanítani kezdene... (ELTE TTK FFI, Budapest, 2020, 179 p.)

Makádi Mariann: **A földrajztanítás alapjai 2.** Hogy tudatosan végezze... (ELTE TTK FFI, Budapest, 2020, 233 p.)

Farsang Andrea: **Földrajztanítás korszerűen.** (GeoLitera – Szeged 2011. 196 p.)

Farsang, Andrea; M., Császár Zsuzsanna; Teperics, Károly; Arday, István; Jász, Erzsébet; Kapusi, János; Kádár, Anett; Molnár, Ernő; Pál, Viktor; Pirkhoffer, Ervin et al. (2021): **Fedezd fel, gondold át! Magyarország földrajza másképp:** Oktatási segédanyag Magyarország földrajzának tanításához. (Szeged, Magyarország: MTA-SZTE Földrajz Szaktudományi Kutatócsoport, 232 p.)

Kulcsszavak:

földrajz, geográfia, interdiszciplináris, globális-lokalis

Kérdések:

- Milyen módszerekkel, eszközökkel hívná fel a tanulók figyelmét az általános- és középiskolában az éghajlatváltozás veszélyeire?
- Hogyan mutatná be a földrajztudomány fontosságát a tanulóknak a mindennapi életben?
- Miben látja a mai magyar alap- és középfokú természettudományos oktatás hibáit, buktatóit? Mit mutatnak a természettudományos oktatásról a független felméréseken alapuló tesztek?

Hon- és népismeret tanár

Szakmódszertani kompetenciák:

- képes bevonni a diákokat saját településük néprajzi értékeinek feltárásába
- tisztelet a kulturális sokszínűség iránt
- a hon- és népismeret anyagának tanítása diákközpontú módszerekkel
- archívumok, online adatbázisok felhasználása a tanítás során
- közgyűjtemények (könyvtár, levéltár, múzeum) bevonásának képessége a tanulás-tanítás folyamatába
- Elkötelezett a hagyományápolás, a kulturális örökség, a hon- és népismerettanítás iránt igényes tanári munkára, a folyamatos önművelésre. Részt vesz a hon- és népismeret tantárgy fejlesztési, innovációs tevékenységében (alternatív programok kipróbálása, programcsomagok, készítése és kipróbálása), tankönyvek kipróbálására, bírálatára.
- Tájékozott a hon- és népismeret tantárgyhoz és a tanári hivatásához kötődő információs forrásokról, szervezetekről

Baksa Brigitta: A hon- és népismeret oktatásának lehetőségei, 2016/2. sz. 34-39.

Baranyai Anita: A hon- és népismeret tanításának fontossága. Módszertani lapok. Vizuális kultúra, 2002. 4. 25-26.

Faragó Anna Angelika: A hon- és népismeret oktatás kérdései. Honismeret 2017/2. <https://honismeret.hu/honismeret-folyoirat/a-hon-es-nepismeret-oktatas-kerdesei>

Horvát nyelv és kultúra tanára

Horvát és nemzetiségi horvát nyelv és kultúra tanára

Szaktanári kompetenciák

- a szaktárgy tanításához szükséges fogalmak, elméletek és tények rendszerezése, valamint azok hatékony közvetítése
- a nyelv szerkezetének, a nyelvtanítás elméleti alapjainak, a korszerű nyelvtanítási módszerek és technikák ismerete
- a nyelvi jelenség érthető bemutatása
- horvát nyelvű tanóra tervezése, megtartása, értékelése
- a tanulók jellegzetes hibáinak felismerése, megelőzése, hatékony javítása
- a horvát nyelvű kommunikációs készségek fejlesztése
- a tanulók egyéni különbségeinek figyelembe vétele
- a fejlesztő és differenciált értékelés módszereinek ismerete és alkalmazása
- az önálló, önszabályozó tanulás és ismeretszerzés támogatása
- a nyelvtanulási nehézségek felismerése és leküzdése, a tanulók motiválása
- a nyelvtanulást segítő különböző stratégiák (pl. memória-, kognitív, kompenzációs, metakognitív, érzelmi és szociális stratégiák), valamint kreatív, alternatív módszerek alkalmazása
- digitális taneszközök, elektronikus tananyagok elkészítése, alkalmazása, az információs-kommunikációs technológiák kritikus és célzott használata
- a társelméleti tartalmak tanórai integrálása
- tanórán kívüli tevékenységek szervezése (pl.kulturális programok, iskolai ünnepek stb.)
- a nyelvi kreativitás fejlesztése
- egyéni tanmenetek, tematikus tervek és óratervek elkészítése
- érettségi és nyelvvizsgafelkészítés, versenyszervezés, projektmunka koordinálása
- a horvát nyelvoktatásra irányuló tudományos, szaktanári munkák követése
- a horvát nyelv és kommunikáció tanítását szabályozó törvényi háttér, az iskolai és vizsgarendszer követelményeinek ismerete

Szakirodalom:

Bežen, Ante (2008). Metodika. Zagreb: Profil i Učiteljski fakultet

Rosandić, Dragutin (2005). Metodika književnog odgoja. Zagreb: Školska knjiga

Težak, Stjepko (2000). Teorija i praksa nastave hrvatskoga jezika 2. Zagreb: Školska knjiga (odabrana poglavlja prema sadržaju kolegija).

Pavličević-Franić, Dunja (2005). Komunikacijom do gramatike. Zagreb: Alfa.

Pranjić, Marko (2013). Nastavna metodika u riječi i slici. Zagreb: Hrvatski studiji

Visinko, Karol (2010) Jezično izražavanje u nastavi hrvatskog jezika: pisanje. Zagreb: Školska knjiga

Kulcsszavak: nemzetiségi nyelvoktatás, differenciált tanulásszervezés, kooperatív tanulás, digitális taneszközök, projekt munka

Kérdések:

Milyen kihívásokkal szembesült a tanítási gyakorlata során?

Mutassa be a horvát nyelv és kultúra tanításának módszertani alapelveit és eszközeit!

Mely módszereket alkalmazná egy heterogén összetételű tanulói csoport esetén?

Milyen digitális taneszközöket használ a horvát népismeret oktatása során?

Hogyan integrálhatóak a nemzetiségi tartalmak a nyelvórába?

Milyen nehézségekkel szembesülhetnek a magyar anyanyelvű tanulók a horvát nyelv elsajátítása során, és hogyan segíthet a tanár ezek leküzdésében?

Informatika / Digitális kultúra szakos tanár

3. témakör – A szakmódszertani és a szaktárgyi tudás

SZAKTÁRGYI MÓDSZERTANI KOMPETENCIÁK

KOMPETENCIA	LEÍRÁS	KULCSFOGALMAK	KÉRDÉS
IKT-eszközhasználati kompetencia	A tanári és tanulói eszközhasználat támogatása, digitális taneszközök célszerű bevonása az oktatásba, valamint digitálisan támogatott tanulási környezet kialakítása.	IKT-eszköz, tanulási környezet, digitális taneszköz, tanári digitális kompetencia, technológiai integráció	Milyen szempontokat kell figyelembe venni a digitális taneszközök kiválasztásakor és alkalmazásakor az oktatásban?
Digitális módszertani kompetencia	Különféle tanítási-tanulási módszerek alkalmazása digitális környezetben, mint például a projektpedagógia, gamifikáció, fordított osztályterem vagy a blended learning.	projektpedagógia, gamifikáció, digitális tanulási forma, tanulói aktivitás, digitális tanulási stratégia	Hogyan segítik a digitális módszerek a tanulói motiváció és aktív részvétel növelését?
Algoritmikus gondolkodás fejlesztése	A tanulók képessé tétele informatikai és valós életbeli problémák felismerésére, elemzésére és strukturált megoldására algoritmikus gondolkodással.	algoritmus, hibakeresés, iteratív gondolkodás, absztrakció	Hogyan fejleszthető a problémafelismerő és algoritmusalkotó készség?
Szoftverhasználati és programozási készségek tanítása	Az életkornak és előzetes tudásnak megfelelő szoftverek és programozási eszközök kiválasztása és tanítása – az alapvető informatikai műveltség megalapozása érdekében.	Scratch, Python, táblázatkezelés, vizuális programozás, algoritmus, alkalmazásismeret	Hogyan építhetők be az életkornak megfelelő programozási eszközök a köznevelésbe?
Digitális problémamegoldó kompetencia	A tanulók képessé tétele arra, hogy digitális eszközöket és alkalmazásokat használjanak informatikai, tanulmányi vagy hétköznapi problémák önálló megoldására.	problémamegoldás, digitális eszközhasználat, eszközválasztás, technológiai megoldások, digitális kreativitás	Hogyan segíthetjük a tanulókat abban, hogy önállóan válasszanak és alkalmazzanak megfelelő digitális eszközöket problémamegoldásra?
Adatkezelési és információszerzési kompetencia	A tanulók megtanítása arra, hogyan keressenek, értelmezzenek, rendszerezzenek és alkalmazzanak megbízható digitális információkat különböző forrásokból.	adatok gyűjtése, rendszerezése, értelmezése, különféle források alkalmazása, keresési stratégiák, forráskritika	Hogyan tanítható meg a tanulóknak az internetes források értő és kritikus felhasználása, valamint az adatkezelés alapjai?
Kommunikációs kompetencia	A digitális eszközökkel történő világos, etikus és célzott információközlés fejlesztése, valamint az online együttműködési formák gyakorlása.	digitális eszközökkel történő információközlés, netikett, vizuális és szöveges kommunikáció, online együttműködés	Milyen eszközök és módszerek segíthetik a tanulókat az világos, etikus és célorientált digitális kommunikáció elsajátításában?
Tartalomkészítési kompetencia	A tanulók támogatása abban, hogy különböző típusú digitális tartalmakat (pl. prezentáció, videó, programkód) önállóan és kreatívan hozzanak létre.	dokumentumok, prezentációk, multimédiás anyagok, weblapok, programkódok létrehozása, kreatív digitális önkifejezés	Hogyan lehet a tanulók kreatív digitális tartalomkészítési képességeit fejleszteni különböző korosztályokban?
Digitális állampolgárságra nevelés	A tanulók felelős, tudatos és etikus digitális eszközhasználatra való nevelése, az online biztonság, adatvédelem és digitális identitás tudatos kezelése.	digitális állampolgárság, adatvédelem, információbiztonság, jelszóhasználat, adathalászat, online etika, digitális lábnyom	Hogyan tehetők a tanulók tudatosabb az online tér veszélyeivel kapcsolatban, és milyen gyakorlatokkal fejleszthető a digitális önvédelem?
Digitális etika és biztonság oktatása	A tanulók felkészítése az online tér tudatos, felelős és biztonságos használatára, valamint a szerzői jogi és etikai normák betartására.	etikus tartalommegosztás, szerzői jog, cyberbullying, online viselkedés normái	Milyen módszerekkel lehet hatékonyan tanítani az adatvédelem és a digitális biztonság témakörét?
Digitális eszközhasználat oktatása	A tanulók megismertetése a leggyakoribb hardver- és szoftvereszközök funkcióival, használatával és azok logikai rendszerével.	hardver- és szoftverismeretek, operációs rendszerek, felhasználói felületek, platformfüggetlenség	Milyen módszerekkel lehet a tanulók eszközhasználati ismereteit rendszerszinten bővíteni?
IKT alapú tanulás támogatása	A digitális eszközök pedagógiai célú beépítése a tanítási-tanulási folyamatba; a differenciálás, értékelés és tanulói önszabályozás elősegítése.	digitális tanulási környezet, differenciálás, értékelés, tanulói önszabályozás	Hogyan építhető be a digitális eszközhasználat a tanulási folyamat támogatásába (differenciálás, értékelés)?
Projektalapú digitális tanulás	Valós problémákra épülő, digitálisan támogatott tanulási projektek tervezése és megvalósítása, melyek fejlesztik a tanulók együttműködési és önálló tanulási képességeit.	interdiszciplináris projektek, tantárgyközi kapcsolatok, csoportmunka, valós problémák, digitális prezentáció, reflektív tanulás	Milyen témákra építhetők interdiszciplináris, digitális kultúrához kapcsolódó projektek a köznevelésben?
Mérés-értékelési kompetencia	A tanulók digitális tudásának diagnosztizálása, fejlődésének követése és	diagnosztikus mérés, formatív értékelés, digitális tesztek,	Milyen módszerekkel mérhető a tanulók digitális

	visszacsatolás biztosítása a tanítási folyamat során.	tanulási eredmények, értékelési eszközök	kompetenciájának fejlődése?
Tudástranszfer elősegítése	A digitális kultúra tantárgy tananyaga és más tantárgyak közötti kapcsolatok megteremtése, interdiszciplináris tudásépítés ösztönzése.	interdiszciplinaritás, tudástranszfer, tantárgyközi kapcsolatok, integrált tanulás, komplex gondolkodás	Milyen lehetőségek vannak az algoritmikus gondolkodás és az adatábrázolás más tantárgyakhoz való kapcsolására?

TOVÁBBI INTEGRÁLANDÓ SZEMPONTOK

- Tanuláselmélet
 - o konstruktivista megközelítés
 - o élménypedagógia a digitális eszközök használatában
- Nevelésszociológia
 - o digitális esélyegyenlőség
 - o otthoni eszközhasználat eltérései
- Neveléstörténet
 - o informatika tantárgy fejlődése
 - o a digitális kultúra tantárgy kialakulása
- Pszichológia
 - o kognitív terhelés
 - o multitasking hatása
 - o motiváció fenntartása digitális tanulási környezetben

AJÁNLOTT SZAKIRODALOM

- Balogh, Z., Molnár, G., Nagy, K., Orosz, B., & Szűts, Z. (2020). A digitális kompetencia és a digitális kultúra társadalomra és oktatásra gyakorolt hatásai, jellemzői, kihívásai. *Civil Szemle*, 17(2), 69-88. Letöltés dátuma: 2025. 5 26, forrás: https://www.researchgate.net/publication/377272743_A_digitalis_kompetencia_es_a_digitalis_kultura_tarsadalomra_es_oktatasra_gyakorolt_hatasai_jellemzoi_kihivasai
- Bodnár, É., Csillik, O., Daruka, M., & Sass, J. (2017). *Varázsszer-e a tükrözött osztályterem?* Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem Tanárképző és Digitális Tanulás Központ. Letöltés dátuma: 2025. 4 16, forrás: <https://unipub.lib.uni-corvinus.hu/3068/1/TukrozottOsztalyterem2017.pdf>
- Ertmer, P. A., & Ottenbreit-Leftwich, A. T. (2010). Teacher Technology Change: How Knowledge, Confidence, Beliefs, and Culture Intersect. *Journal of Research on Technology in Education*, 42(3), 255-284. doi:10.1080/15391523.2010.10782551
- Gáspár, B. C., & Rausch, A. (2022). Digitális technológia az alsó tagozatos ének-zene tanításban: adigitális tanrend tapasztalatai és hatásai. *Neveléstudomány*, 10(4), 19-41. doi:10.21549/NTNY.39.2022.4.2
- Groff, J. S. (2013). *Technology-Rich Innovative Learning Environments*. OECD CERI Innovative Learning Environment project. Letöltés dátuma: 2025. 3 28, forrás: https://www.researchgate.net/publication/307981656_Technology-rich_innovative_learning_environments
- Hobbs, R., & Moore, D. C. (2015). *A médiaműveltség felfedezése*. Budapest: Wolters Kluwer Kft.

- Horváth, A., Straub, Z., & Szabó, T. (2023). A közpolitikai változás és krízis értelmezése a Magyarországon a Covid-19 koronavírusjárvány időszakában bevezetett digitális oktatás tükrében. *Jog-Állam-Politika*, 15(2), 113-134. doi:10.58528/JAP.2023.15-2.113
- Kárpáti, A. (2012). Információs társadalom, iskola, tanulás. In J. Bessenyei (Szerk.), *Összhang: Tudomány a gazdaságban és a társadalomban* (old.: 111-139). Eger: Eszterházy Károly Főiskola Líceum Kiadó. Letöltés dátuma: 2025. 5 26, forrás: <https://publikacio.uni-eszterhazy.hu/6336/>
- Livingstone, S., & Helsper, E. J. (2007). Gradations in digital inclusion: children, young people and the digital divide. *New Media & Society*, 9(4), 671-696. doi:10.1177/1461444807080335
- Mishra, P., & Koehler, M. J. (2006). Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. *Teachers College Record*, 108(6), 1017–1054. doi:10.1111/j.1467-9620.2006.00684.x
- OECD. (2013). *Educational Research and Innovation - Innovative Learning Environments*. OECD Publishing. doi:10.1787/9789264203488-en
- Papert, S. (1980). *Mindstorms: Children, Computers, and Powerful Ideas*. New York: Basic Books.
- Racskó, R., & Kis-Tóth, L. (2015). Új tanulási környezetek a köznevelésben: a személyes tanulási terek és az interakcióelemzés elméleti háttere. *XXI. Multimédia az oktatásban és II. IKT az oktatásban konferencia* (old.: 225-260). Szabadka: Újvidéki Egyetem. doi:10.26801/MMO.2015.1.021
- Redecker, C. (2017). *European Framework for the Digital Competence of Educators: DigCompEdu*. (Y. Punie, Szerk.) Publications Office of the European Union. doi:10.2760/159770
- Tóthné Parázsó, L. (2020). Teljesítményértékelés elektronikus tanulási környezetben. In *A kultúraváltás hatása az egyéni kompetenciákra: a digitális kompetencia modelljei* (old.: 119-142). Eger: Eszterházy Károly Egyetem Líceum Kiadó. doi:10.46403/Akulturavaltashataegyeni.2020.119
- Voogt, J., & Roblin, N. P. (2012). A comparative analysis of international frameworks for 21st century competences: Implications for national curriculum policies. *Journal of Curriculum Studies*, 44(3), 299-321. doi:10.1080/00220272.2012.668938
- Zajacz, Z. (2021). A magyar mint idegen nyelv oktatásáról a digitális térben – Pillanatfelvétel. In J. Bándli, A. Pap, & Z. Zajacz (szerk.), *MID-körkép. Magyar mint idegen nyelv : Oktatási helyzetek, módszertani tudnivalók* (old.: 151-185). Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. Letöltés dátuma: 2025. 4 16, forrás: <https://www.eltereader.hu/media/2021/11/Zajacz-Zita-Magyar-mint-idegen-nyelv-webre.pdf#page=152>

Kémia tanár

Szakmódszertanos kompetenciák:

- szakmai kompetencia: átfogó kémiai/vegyipari ismeretek, melyek segítségével értelmezni és interpretálni tudja a terület újabb eredményeit
- kritikai gondolkodás: felismeri az álhíreket, áltudományos állításokat, indokolt esetben tényellenőrzést hajt végre
- vegyszerismeret, szertár karbantartásának képessége, kémiai biztonsági ismerete
- képes önállóan feladatok írására, feladatsorok összeállítására
- pedagógiai kompetencia: a kémia ismeretek átadása mellett, a természettudományos látásmódot is hitelesen képviseli
- tananyag ismerete: tisztában van, hogy milyen életkorban milyen szinten kell az egyes kémia fogalmakkal foglalkozni
- tervezési kompetencia: pedagógiai folyamatok, kémiai kísérletek tervezése
- változatos oktatási módszerek, nyitott oktatási formák alkalmazása
- értékelés: képes pontos, objektív értékelésre, reflexióra, önreflexióra
- együttműködés, kommunikáció szakmán belüli és kívül
- felelősségvállalás

Irodalom

- Csupor Dezső, Gunda Tamás, Kovács Lajos, Lente Gábor: Száz kémiai mítosz - Tévhitek, félreértések, magyarázatok, ISBN 9789630591645, Akadémiai Kiadó 2011
- Kémia érthetően (ford. Dr. Jánossy László) – HVG Könyvek 2022, ISBN 9789635652730
- „A kémia tanítása” módszertani folyóirat 1993-2012, ISSN 1216-7576, Mozaik Kiadó
- Szertárkarbantartás
(<https://www.kemtan.mke.org.hu/szertarkarbantartas/utmutato.html>)

Kulcsszavak: természettudományos látásmód, áltudomány, kémiai kísérlet

- Miben különbözik a természettudományok oktatása a többi oktatási területtől? Hogyan lehet hatékonyan tanítani a kémia tantárgyat? Hogyan képzelne el egy kémia órát egy ideális oktatási rendszerben?
- Mik az áltudományok ismérvei? Hogyan lehet felismerni az áltudományos állításokat? Milyen módszerrel tudjuk ellenőrizni az információk hitelességét?
- Mi a szerepe a kísérletezésnek a kémia tanításában? Milyen szabályok vonatkoznak a kísérletezésre?

Könyvtárostánár – szakmódszertani, szaktárgyi ismeretek

Szakmódszertani kompetenciák:

A könyvtárostánár feladata, hogy megismertesse a tanulókkal az információforrásokat és az információszerzés legkorszerűbb módszereit. A szaktárgyi ismeretek a média- és információs műveltség kompetenciáira épülnek, melyek: az információs igény felismerése és megfogalmazása, az információs igény kielégítéséhez szükséges információforrások és információk megkeresése és megtalálása, a megtalált információk kritikus értékelése, válogatása, a kiválogatott információk beépítése a saját tudásába, illetve felhasználása valamilyen cél érdekében. Kiemelt szerepe van az információforrások és az információkeresési, válogatási módszerek oktatásának. Ezen kívül a tárgy keretein belül fejlesztendő a tanulók olvasási kedve és igényes olvasási szokásai, valamint a könyvtárhasználati tudásuk. Oktatási szinttől függően kell megismertetni a tanulókkal a könyvtárak célját, típusait, működését, a használók jogait és lehetőségeit, a használat szabályait. A szaktárgyi ismeretek elsajátításához a könyvtárostánár használja az iskolai könyvtár állományát és szolgáltatásait.

A tantárgy szakmódszertana könyvtárhasználati órák és könyvtári szakórák keretében valósul meg. Az órák helyszíne az iskolai könyvtár, esetleg a helyi közkönyvtár. Bármilyen oktatási módszer alkalmazható, de a leghatékonyabb a projektmunka és a kooperatív tanulás módszertana. Építeni kell a tanulók önálló feladatmegoldására, kreativitására, kritikai gondolkodására. Módszerként jól alkalmazható még a drámapedagógia (pl. olvasmányok feldolgozása), az élményszerű oktatás és a játékosítás. A könyvtárpedagógia módszertana alapvetően a kutatásalapú tanulás módszereire épül.

1. Ön szerint mik a könyvtárostánár legfontosabb feladatai a 21. században?
2. Milyen módszerekkel tudná fejleszteni a diákok kompetenciáit az információs műveltség területén?
3. Hogyan látja a könyvtárpedagógia kapcsolódásait a többi tantárgyhoz?
4. Mi a különbség a könyvtárhasználati óra és a könyvtári szakóra között?
5. Mi a különbség a digitális kompetencia és az információs műveltség között?

Kulcsfogalmak: könyvtárpedagógia, információs műveltség, könyvtárhasználati óra, könyvtári szakóra, projektmódszer, olvasóvá nevelés.

Szakirodalom:

Dán Krisztina: Iskolai könyvtári ismeretek. Budapest: KI, 2002.

Dömsödy Andrea: A könyvtárpedagógia elmélete és gyakorlata: Második kísérlet a téma összefoglalására / Dömsödy Andrea; Könyvtárostánárok Egyesülete. Budapest: KTE, 2018.

Információztass! De hogyan?: Módszertani kézikönyv az információs műveltség fejlesztéséhez / szerk. Dömsödy Andrea és Tóth Viktória. Budapest: KTE, 2024.

Iskolai könyvtárak a digitális műveltségért: Ötletek, foglalkozástervek, projektek karantén előtt, alatt, után / szerk. Dömsödy Andrea, Németh Szilvia, Savanya Ildikó. Budapest: KTE, 2021.

A könyvtárhasználat és az információkeresés fejlesztése / szerk. Béres Judit; [szerzők Csépanyi Zoltán et al.] ; [... ford. Horváth Péter]. Budapest: FSZEK, 2019.

Latin nyelv és kultúra tanára

Szaktanúszerzős kompetenciák:

- a latin nyelv magas szintű ismerete (C1)
- a tanított szövegek kulturális összefüggéseinek és magyar nyelven elérhető szakirodalmának ismerete
- tisztában van a latin nyelv tanításának magyarországi helyzetével
- a latinnyelv-tanítás módszereinek és taneszközeinek ismerete, beleértve a digitális eszközöket, internetes szótárakat és adatbázisokat
- képes a latinnyelv-tanítás különböző területeinek tanulását (nyelvtan, szövegértelmezés, történelmi, irodalomtörténeti, vallástörténeti, mitológiai, stilisztikai ismeretek) azoknak megfelelő módszerekkel (egyéni és csoportmunka, projektfeladatok) szervezni
- ismeri a latin nyelv tanulásához kapcsolódó fogalmak kialakulásának életkori sajátosságait, a nyelvi kompetenciák fejlesztésének lehetőségeit
- naprakész tájékozottság a görög-római kultúra kutatásának legfontosabb eredményeiben, különös tekintettel a magyarországi múzeumok vonatkozó gyűjteményeire, eredményeire, múzeumpedagógiai tevékenységére
- ismer és közvetíteni tud olyan klasszikus és középkori latin szövegeket, amelyek a 21. század kihívásairól történő gondolkodásban segítenek (gazdasági és társadalmi válságok, fenttarthatóság, kultúrák találkozása, európai és magyar identitás)
- tisztában van a latin nyelv tanulásának hasznával a kognitív képességek, az idegennyelvi és anyanyelvi kompetenciák fejlesztésében

Szakirodalom:

- Balogh Mihály: „Kell-e a latin? Kerekasztal-beszélgetés a magyarországi latintanításról”: *Könyv és Nevelés* 2009/1. <https://folyoiratok.oh.gov.hu/konyv-es-neveles/kell-e-a-latin-kerekasztal-beszelgetes-a-magyarorszag-i-latintanitasrol>
- Borzsák István: *Kell-e a latin?* Budapest 1990.
- Nagy Ferenc: *A latin nyelv tanításának módszertana*. Budapest 1987.
- Petneki Katalin: „Az idegen nyelv tanításának helyzete és fejlesztési feladatai”: *Új Pedagógiai Szemle* 2002/7–8; <https://ofi.oh.gov.hu/az-idegen-nyelv-tanitasanak-helyzete-es-fejlesztési-feladatai-0>
- Ritoók Zsigmond: „A középiskolai latintanítás helyzete Magyarországon 1945 és 1995 között”: *Valóság* 2000/ 7. 46–60.
- Dejesics Konrád et al., *Lehetőségek. Könyv a latintanításról*. Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészeti és Társadalomtudományi Kara, Budapest 2015. <https://btk.ppke.hu/uploads/articles/180416/file/Lehetosegek.pdf>

Kulcsszavak:

nyelvi kompetenciák, kognitív képességek, görög-római kultúra

Kérdések:

- Mit jelent a „filológia”? Mik a szövegértelmezés legfontosabb lépései? Egy példán mutassa be, miként vezeti el a tanulókat egy latin nyelvű szövegrészlet alapos megértéséhez!
- Milyen tanítási módszereket és taneszközöket ismer a latin szókincs fejlesztéséhez? Melyeket tartja célravezetőnek a különböző életkorú tanulók esetében?
- A latinórák ismeretanyagát milyen más tantárgyak tartalmával tudja összefüggésbe hozni? Említsen legalább két példát, és fejtse ki!

Magyar mint idegen nyelv tanára

Releváns szakmai kompetenciák a magyar mint további nyelv tanításában:

Tudása: Ismeri...

- a magyar mint idegen nyelv, mint környezetnyelv, illetve mint származásnyelv tanításának elméletét és módszertanát (pl. kommunikatív nyelvtanítás, feladatalapú tanulás, tartalomalapú tanulás, CLIL, TPR)
- a magyar mint további nyelv grammatikáját, tankönyveit, segédanyagait
- a magyar nyelv, társadalom és kultúra összefüggéseit

Képességei: Képes...

- a nyelvpedagógiai szituációk kritikai elemzésére, a tanulók egyéni szükségleteinek azonosítására és ezek alapján a differenciálásra, valamint a korszerű tanítási megközelítések és eljárások tanulókhoz igazított alkalmazására
- az interkulturális kommunikációs készségek fejlesztésére
- a nyelvi szintek meghatározására és a magyar mint idegen nyelv kompetencia mérésére a Közös Európai Referenciakeret szerint, és különböző értékelési módszerek alkalmazására

Attitűdje

- demokratikus értékelkötelezettség jellemzi, és nyitott mások véleményének megismerésére
- nyitott újabb idegen nyelvek megtanulására
- nyitott a kisebbségi lét értékeinek elfogadására
- érzékeny a kulturális különbségekre
- képes a nyelvtanulók pozitív attitűdjének, motivációinak fenntartására
- nyitott az új pedagógiai módszerek megismerésére és a folyamatos fejlődésre

Autonómiája és felelőssége

- felismeri, hogy az egyes tanulóknak és tanulócsoportoknak milyen tartalmú és módszerű nyelvi fejlesztésre van szükségük
- képes a célcsoportnak megfelelő tananyagok és segédanyagok kiválasztására, adaptált felhasználására, fejlesztésére
- felelősséget vállal a hozzá forduló hiteles tájékoztatásában a magyar mint idegen nyelv tanulásával és tanításával kapcsolatban
- felelősséget vállal tanítványai magyar nyelvi kompetenciáinak fejlesztéséért a rendelkezésre álló oktatási idő függvényében
- felelősséget vállal saját nyelvtanári kompetenciáinak folyamatos fejlesztéséért

Államvizsga-kérdések:

1. Tudása

- a. Beszéljen egy olyan tanítási módszerről, amellyel fejlesztheti a nyelvtanulók szóbeli interakciós készségeit!
- b. Milyen különbségeket lát a klasszikus magyar mint idegen nyelv és a magyar mint származásnyelv tanítása között?
- c. Hogyan tanítana kulturális tartalmakat a magyarórán?

2. Képességei

- a. Milyen korszerű nyelvtanítási megközelítéseket, módszereket ismer? Hogyan igazítaná ezeket a konkrét tanulókhoz?
- b. Mit tenne, ha a csoportjában változatos nyelvtudási szintű diákok tanulnának?
- c. Miért fontos, hogy ne csak tesztek formájában kapjanak a tanulók visszajelzést?
- d. Hogyan állítana össze kommunikatív szemléletű tesztet felnőtt nyelvtanulóknak?

3. Attitűdje

- a. Miért fontos, hogy a magyarórán ne csak a magyar kultúráról essen szó? Hogyan valószínűleg ezt meg a tanulási helyzetben?
- b. Hogyan kezelné, ha csoportjában kulturális különbségek miatt feszültség keletkezne?
- c. Mit gondol, fontos, hogy a magyar anyanyelvű magyartanár többnyelvű legyen? És/vagy hogy ismerje a tanulói anyanyelvét? Mit gondol a közvetítőnyelv használatáról?
- d. Milyen motivációs eszközöket használna kevésbé motivált tanulókkal?

4. Autonómiája és felelőssége

- a. Mi alapján választana tankönyvet, egyéb kiegészítő eszközöket a tanulóinak? Milyen módjait ismeri a tankönyv adaptációjának?
- b. Milyen fórumokon, módokon fejlesztheti saját nyelvtanári kompetenciáit?

Szakirodalmak:

- Dóla Mónika (2020). *Módszertani útmutató a magyar nyelv tanításához*. L'Harmattan – KRE: Budapest.
https://btk.kre.hu/nyelveszet/images/Dola_Monika_modszertani_utmutato.pdf
- A *Hungarológiai Évkönyv* <https://epa.oszk.hu/html/vgi/kardexlap.phtml?id=2287>, a *THL2* <https://epa.oszk.hu/html/vgi/kardexlap.phtml?id=1467> és a *Modern Nyelvoktatás* <https://ojs.elte.hu/modernnyelvok> számai

Magyar nyelv- és irodalom tanára

Kompetenciák:

Ismeri, és tanári munkája során kompetens módon használja a fontosabb hazai irodalomtörténeti, irodalomelméleti és nyelvészeti szakfolyóiratokat, adatbázisokat. Óraterveiben a kurrens szaktudományos ismeretek is megjelennek. Ismeri a fontosabb tankönyvcsomagokat és módszertani programcsomagokat, a szakmódszertani adatbázisokat, és ezeket tanítási céljaihoz illeszkedően, tudatosan használja. Tudományterületének aktuális kérdéseit és kihívásait naprakészen követi.

Hatékonyan használja az anyanyelvi kompetencia részterületeinek (pl. szövegértési- és szövegalkotási; narratív; nyelvi-logikai; történeti kompetencia stb.) fejlesztésére alkalmas grafikai szervezőket (pl. INSERT, halmazábrák, kettéosztott napló stb.), módszertani eszközöket és technikákat. Alkalmazza a komplexebb szövegértést fejlesztő eljárásokat (pl. szakaszos szövegolvasás, kreatív írás stb.). Óraterveiben támaszkodik a tanulói együttműködésben rejlő fejlesztői lehetőségekre (pl. felismeri az értelmezői közösség, a dialogikus szövegértelmezés hatásait). Összefüggéseiben látja és használja a tanári kérdések hatásait a tanulói kompetenciák fejlesztésére. Reflektív és műveltető feladataival támogatja az önálló és közösségi szövegértést, szövegalkotást, valamint a belső motiváció kialakítását. Ismeri és alkalmazza a drámapedagógia és projektorientált tanulás eszközeit, törekszik az önszabályozó tanulás támogatására.

Tervezése során összehangolja a tantervek és kimeneti követelmények elvárásait a tanulói ízléssel és igényekkel, a sajátos, helyi szempontokkal (pl. a kötelező olvasmányok kiválasztásában). A tantervezési elvárásokat és a szakmai szempontokat autonóm és kritikus módon hangolja össze. Értékelési gyakorlatában a szövegértési és szövegalkotási kompetencia fejlesztő értékelésére hangsúlyt helyez.

Kérdések:

Soroljon fel olyan folyóiratokat és adatbázisokat, melyeket a magyartanári munkában használ! Mutasson példát ezek releváns tanári alkalmazására!

Hozzon példát saját tanári gyakorlatából az anyanyelvi kompetencia részterületeinek tudatos fejlesztésére! Milyen fejlesztési célokhoz milyen módszertani megoldásokat tud társítani?

Hogyan tudja érvényesíteni tanári autonómiáját és felelősségvállalását a tanári tervezés során?

Szakirodalmak:

- Pethőné Nagy Csilla: *Módszertani Kézikönyv*. Bp., Korona, 2005.
- Kucserka Zsófia: *Az irodalomtanári mesterség gyakorlata és módszertana*. PTE, 2010.
- Bodrogi Ferenc Máté (szerk): *Az irodalomtanítás aktuális kihívásai*. Debrecen, 2022.
- Fenyő D. György: *Az irodalomtanítás módszertana 1-2*. Bp., Tea Kiadó, 2025.
- Horváth Viktor: *A vers ellenforradalma: A versírás és versfordítás tanulása és tanítása*. Bp., Magvető, 2014.
- Kálmán László – Molnár Cecília: *A nyelvi nevelés módszertana*. Bp., Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kht., 2009.

Matematikatanár

1. A matematika tanítás- tanulás célja, pszichológiája. Oktatási koncepciók Magyarországon és külföldön. A matematika tanítás didaktikai alapelvei.
2. Hagyományos és modern módszerek, eszközök alkalmazása a matematika oktatásában. Differenciálás megvalósítása: tehetséggondozás (versenyek) és felzárkóztatás.
3. A tanítás tervezése (kerettanterv), ellenőrzés és értékelés az oktatásban. Felkészítés a kétszintű érettségire, az érettségi követelményrendszerre. Matematikai tantervek, pedagógiai alapelvek, órátípusok, különböző munkaformák. Differenciált foglalkozások tervezése.
4. Érvelési, indoklási, bizonyítási típusok. Tételek megsejtését szolgáló eljárások. Prematematikai indoklások, szemléletes utak és bizonyítások.
5. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése, problémamegoldási stratégiák. Heurisztikus elvek, algoritmikus gondolkodás. Feladattípusok, nyitott végű feladatok, problémavariációk.
6. A fogalmak tanításával kapcsolatos módszerek, eljárások, feladattípusok.
7. A geometriai gondolkodás Hiele-féle szintjei. A sík és térgeometria alapfogalmainak kialakítása. A térszemlélet fejlesztését szolgáló módszerek. A geometriai szerkesztés és bizonyítás tanításának szerepe.
8. A geometriai transzformációk tanításának menete. Alakzatok egybevágósága, hasonlósága.
9. A kerület, terület, felszín, térfogat bevezetése általános és középiskolában.
10. A szög fogalma, mérése és kiszámításának lehetőségei.
11. A számfogalom fejlesztése általános és középiskolában. A természetes, egész, racionális és valós szám fogalmának kialakítása. Műveletek értelmezése.
12. Algebrai struktúrák megjelenése általános és középiskolában.
13. A számelméleti ismeretek és tanításuk lehetőségei általános és középiskolában.
14. Halmazelméleti és logikai alapfogalmak, relációk a középiskolában.
15. A függvény fogalom, függvény szemlélet kialakítása. Elemi függvényvizsgálat grafikon alapján. Függvényvizsgálati szempontok értelmezése nevezetes függvényekhez kötődően.
16. A hatvány, gyök, logaritmus fogalmak értelmezési, kiterjesztési lehetőségei.
17. A vektor fogalmának kialakítása és alkalmazása a középiskolai matematika oktatásában. Koordináta-geometriai és trigonometria ismeretek tanítása.

18. Az algebrai kifejezések értelmezése, azonos átalakítások. Az egyenlet fogalmának bevezetése, néhány különböző megoldási módszer.
19. Kombinatorikai típusfeladatok és megoldásuk különböző, a tanulók életkorának megfelelő módszerekkel. Gráfelméleti problémák megjelenése a matematika órákon és a mindennapi életben.
20. A valószínűség fogalmának statisztikus, axiomatikus és kombinatorikus megközelítése. Statisztikai alapfogalmak tanítása, az adatábrázolás és adatelemzés kérdései.

Média-, mozgókép- és kommunikációtanár

(1) Szakmódszertanos kompetenciák:

- törekvés a médiatudatosság, médiaműveltség kialakítására, a tudatos és értékek mentén történő médiatartalmak befogadására, a társadalmi kommunikációhoz való kritikai attitűd kialakítására.
- képesség az önkifejezés támogatására önálló médiaszövegek alkotásával, egy probléma sajátos, egyedi mediatizált ábrázolásával.
- képesség az önreflexióra a különböző kommunikációs helyzetekben
- együttműködés, konfliktuskezelés, közösségalkotás
- a médiaműveltség és kommunikáció folyamatosan bővülő fogalomtárának ismerete, alkalmazása
- a médiatartalmak előállításához szükséges új eljárások, technikák ismerete és alkalmazása
- a médiaismeret, a kommunikáció tanítását szabályozó törvényi háttér, a vizsgakövetelmény ismerete
- képesség a tanulók kreativitásának, kommunikációs kompetenciájának fejlesztésére, az ön- és társismeret fejlődésének támogatására
- a kreatív médiafeladatok tervezési és szervezési módszereinek ismerete
- a műfajiság, a művészi kifejezés eszközkészletének ismerete és használata
- képesség projektek tervezésére, szervezésére, kivitelezésére, egyéni tanmenetek, tematikus tervek és óratervek elkészítésére, a tanulók egyéni érdeklődése, valamint képessége szerint differenciált tervezés megvalósítására, alkalmazására
- a tanulás támogatásának mozgóképes, illetve digitális lehetőségeinek ismerete és alkalmazása
- segítségnyújtás a tanulási nehézségek leküzdéséhez és a tanulási érdeklődés felkeltése a kreatív médiafeladatokban rejlő differenciálási, együttműködési lehetőségek kihasználásával
- segítő kommunikáció módszereinek és technikáinak ismerete, alkalmazása
- képesség a médiaismeret és kommunikáció tanításával kapcsolatos pedagógiai tapasztalatok és nézetek értelmezésére, elemzésére, értékelésére

(2) Szakirodalom:

- Rajnai Richárd (2024): Miért van szükség a médiaműveltség fejlesztésére? Lessz Média Kft., MTA Pécsi Akadémiai Bizottság Kommunikáció- és Médiatudományi Munkabizottság ISBN: [9786150222516](#)
- Potter, W. James (2014): Médiaműveltség. Wolters Kluwer ISBN 978 963 295 490 5

- Nagy Krisztina (2018): Média, műveltség, szabályozás. Gondolat Kiadó ISBN 978 963 693 905 2

(3) kulcsszavak: médiaműveltség, médiafogyasztás, médiahasználat

Kérdések:

- Mi a médiaműveltség és hogyan fejleszthető?
- Milyen előnyökkel jár a kreatív médiahasználati formák tudatosítása, megismertetése a gyermekekkel? (A kérdés megválaszolása során mutasson be példákat is.)
- Mutassa be átfogóan a fiatalokra jellemző médiafogyasztási, médiahasználati formákat és aktuális jelenségeket. Ezek milyen kihívásokat és lehetőségeket jelentenek a médiaoktatás számára?

Német nyelv és kultúra tanára,

Német és nemzetiségi német nyelv és kultúra tanára

Szaktanúszerzős kompetenciák

Képesség ...

- a német nyelvű szaktárgyi források kritikus elemzésére,
- a különféle tanórai munkaszervezési formák megfigyelésére és tervezésére,
- a német, mint idegen nyelv tanórák megfigyelésére, tervezésére és kritikus elemzésére,
- a német, mint idegen nyelv tanórák keretében tanulói projekt munka tervezésére,
- a német, mint idegen nyelv tanórák során tanórai differenciálás megfigyelésére és reflektív elemzésére,
- a német, mint idegen nyelv szaktárgyi tanári kutatás megtervezésére,
- a szaktárgyi tanórai feladatok kritikus elemzésére és tervezésére,
- a tankönyvek és taneszközök kritikus elemzésére és a tanulók igényeihez történő illesztésére,
- az elektronikus tananyagok alkalmazására és készítésére a rendelkezésre álló analóg és digitális eszközökkel, szem előtt tartva a differenciálás különböző típusait,
- a német mint idegen nyelv tantárgyhoz kapcsolódó tehetséggondozó, felzárkóztató vagy egyéb tanórán kívüli foglalkozások megfigyelésére, reflexiójára és tervezésére,
- az érettségifelkészítésre,
- a nyelvvizsgafelkészítésre (DSD I. és DSD II.),
- különleges bánásmódot igénylő tanulókkal történő foglalkozások megfigyelésére és tervezésére; kooperatív tanítási módszerek alkalmazására,
- a szaktárgyhoz kötődő tanórán kívüli versenyek, rendezvények, előkészítő foglalkozások megfigyelésére és tervezésére,
- németet idegen nyelvként tanulók nyelvelsajátítási folyamatának megfigyelésére, támogatására, tanulási stratégiák közvetítésére.

Szakirodalom

Altmayer, Claus / Biebighäuser, Katrin et. al. (Hg.) (2021): Handbuch Deutsch als Fremd- und Zweitsprache. Kontexte-Themen-Methoden. J. B. Metzler.

Brinitzer, M. / Hantschel, H.-J. / Kroemer S. / Möller-Frorath M. / Ros, L. (Hrsg.) (2013): DaF unterrichten. Basiswissen Didaktik. Deutsch als Fremd- und Zweitsprache. Stuttgart: Klett.

Grein, Marion / Nagels, Arne / Riedinger, Miriam (2022): Neurodidaktik aktuell. Grundlagen für Sprachlehrende. München: Hueber.

Karasek, Kathrin (Hrsg.) (2021): Digital unterrichten. Praxistipps für die zeitgemäße Unterrichtsgestaltung. Stuttgart: Raabe.

Reder, Anna (2011): Ausgewählte Fragen der Deutschdidaktik. URL:
http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/dig_jegy_nemet/index.html

Kulcsszavak: differenciálás, kooperatív módszerek, tehetséggondozás, tanórán kívüli foglalkozások, digitális eszközök

Kérdések

Milyen kritériumokat kell figyelembe venni egy tanóra tervezésénél?

Milyen kritériumok alapján választana tankönyvet egy nyelvi csoport számára?

Mit jelent a tanórai differenciálás a német, mint idegen nyelv tanításában? Hozzon példát!

Milyen módszereket használna egy heterogén nyelvi szintű osztály tanítására?

Milyen digitális eszközöket alkalmazna egy német nyelvóra során? Soroljon fel legalább három példát, és indokolja választását!

Hogyan tervezne meg egy tehetséggondozó foglalkozást egy németül jól beszélő tanulói csoport számára?

Soroljon fel kooperatív tanítási módszereket és mutassa be egy példán keresztül, hogyan alkalmazná azokat egy nyelvórán!

Milyen tanórán kívüli rendezvényt szervezne a tanulók német nyelvi készségeinek fejlesztésére?

Olasz nyelv-és kultúra tanára

Kompetenciák szakmódszertani és a szaktárgyi tudás területén

a) tudása:

- Magas, legalább C1 szintű nyelvtudással rendelkezik.
- Ismeri a beszélt és írott olasz nyelv szabályait, regisztereit, azokat a mindenkori nyelvhasználat kontextusának megfelelően képes hatékonyan alkalmazni.
- Ismeri a szinkron nyelvállapot fonetikai-fonológiai, morfológiai, szintaktikai, szemantikai, pragmatikai, valamint diskurzus szintű jellemzőit és ezek összefüggéseit.
- Ismeri az olasz nyelvű kultúrákat, azok sajátosságait, ismeri az olasz nyelvű kultúrák jellemző szellemi és művészeti irányzatait, megjelenési formáit, műveit, az olasz nyelvű irodalom, és a kortárs populáris kultúra elemeit.
- Ismeri az első, második és további idegen nyelvek elsajátításának elméleteit, valamint az elméleti kérdésekről szóló empirikus kutatások eredményeit.
- Ismeri az internet, a számítógép, új applikációk nyújtotta lehetőségeket.
- Ismeri a Közös Európai Referenciakeretet és annak alkalmazását.
- Ismeri az olasz nyelv tanítása-tanulása során felhasználható információforrásokat, az azokról való tájékozódás lehetőségeit, a tankönyveket, taneszközöket, tanulásszervezési módokat, fontosabb módszereket, tanítási és tanulási stratégiákat.

b) képességei:

- Képes az olasz nyelv gördülékeny, helyes, magabiztos, a mindenkori kontextusba illő használatára.
- Ismereteit képes a cél nyelv folyékony használata és pedagógia tevékenysége során helyesen, a kontextushoz illően alkalmazni.
- Képes a kultúrák közötti közvetítésre és az interkulturális kompetencia fejlesztésére.

c) attitűdje (viszonyulása)

- Fontosnak tartja a tanulók tudásának és képességeinek folyamatos mérését, fejlesztését.
- Reálisan ítéli meg az olasz nyelv és kultúra oktatásában betöltött szerepét.
- Igyekszik aktívan együttműködni szaktárgya, valamint más tantárgyak tanáraival.

A pedagógiai folyamat tervezése területén

a) tudása:

- Ismeri a Nemzeti alaptanterv (NAT 2020) és az arra épülő kerettantervek szerinti olasz szaktárgyi követelményeket, az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozását.
- Ismeri az ehhez szükséges tankönyveket, taneszközöket, segédanyagokat, oktatástechnikai eszközöket.

b) képességei:

- Képes pedagógiai munkájának megtervezésére a helyi tanterv, a tanmenet, óraterv szintjén.
- Képes a tanítandó tartalmak meghatározására, strukturálására, logikai felépítésére, a tanulók számára szükséges tananyagok, taneszközök, információforrások, tudáshordozók, valamint a tartalmaknak megfelelő alternatív tanítási módszerek és számonkérési formák megválasztására.
- Képes a tanítandó tananyag súlypontjait, felépítését, közvetítésének logikáját a tantervi (NAT2020) előírásokkal és a pedagógiai célokkal összhangban az adott tanulócsoporthoz igazítani.

c) attitűdje (viszonyulása):

- Fontosnak tartja az alapos felkészülést, tervezést és a rugalmas megvalósítást.
- A tervezés során együttműködik a munkatársakkal és a tanulókkal, kész figyelembe venni az adott tanulócsoport sajátosságait (motiváltság, előzetes tudás, képességek, szociális felkészültség).

A tanulás segítése, szervezése és irányítása területén

a) tudása:

- Ismeri az olasz nyelv és kultúra tanítása-tanulása során kialakítandó speciális kompetenciák fejlesztésének módszereit is.
- Alapvető ismeretekkel rendelkezik a különböző motiváció-elméletekről, a tanulási motiváció felismerésének és fejlesztésének módszereiről.
- Tájékozott a differenciális pedagógia, az adaptív tanulásszervezés, a nevelési-oktatási stratégiák, módszerek kiválasztásának és alkalmazásának kérdéseiben.
- Ismeri az egész életen át tartó tanulásra felkészítés jelentőségét.

b) képességei:

- Képes az érdeklődés és a figyelem folyamatos fenntartására, az önálló, önszabályozó tanulás kialakítására, támogatására, a tanulási nehézségek felismerésére, megoldására.
- Képes a nyelvtanulás sikerességét/sikertelenségét befolyásoló tényezők felmérésére, és képes ezekről osztálytermi kutatás során adatokat gyűjteni, azokat kritikusan, értően elemezni, értelmezni, a diákok fejlődése érdekében osztálytermi gyakorlatában alkalmazni.
- Képes a szóbeli és írásbeli kifejezőképesség jellegzetességeinek, hibáinak felismerésére, tipizálására, diagnosztizálására, javítására.
- Felkészült a magyarországi és olaszországi közéletből, a helyi társadalomból és a tanulók hétköznapijaiból vett példák, problémák beemelésére a tanítási-tanulási folyamatba, azok célnyelven való reflektálására.

c) attitűdje (viszonyulása):

- Fontosnak tartja a tanulókkal való együttműködés, társas-megértés megvalósítását a tanulási folyamat hatékonyságának érdekében.
- Törekszik az életkori, egyéni és csoport-sajátosságoknak megfelelő, aktivitást, interaktivitást, differenciálást elősegítő tanulási-tanítási stratégiák, módszerek alkalmazására.
- Ösztönözi a tanulókat az informatikai ismereteknek a nyelv tanulása során való felhasználására.

A pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése területén

a) tudása:

- Ismeri a tudásellenőrzés, a képességmérés legkorszerűbb eredményeit, eszközeit.
- Tájékozott a különböző feladatgyűjteményekről, képes ilyenek összeállítására, illetve alkalmazására.
- Ismeri az olasz nyelv és kultúra tanítása-tanulása során elsajátított ismeretek és fejlesztendő kompetenciák mérésére, értékelésére alkalmas sajátos módszereket, eszközöket.
- Ismeri a középszintű nyelvi érettségi vizsga követelményeit.
- Ismeri az emelt szintű nyelvi érettségi vizsga követelményeit.

b) képességei:

- Képes alkalmazni a tudásellenőrzés, a képességmérés legkorszerűbb eredményeit, eszközeit.
- Képes az értékelés különböző céljainak, szintjeinek megfelelő értékelési formák és módszerek meghatározására, alkalmazására, az értékelés dokumentálására, (pl. portfólió formájában).
- Az értékelés során képes figyelembe venni a differenciálás, individualizálás szempontjait, és elősegíteni a tanulók részvételét saját fejlődésük értékelésében.
- Képes céljainak megfelelően az értékelés eszközeinek megválasztására, a különböző (diagnosztikus és fejlesztő) értékelési eljárások alkalmazására; a tanulók számára biztosítja a visszacsatolás lehetőségeit.

c) attitűdje (viszonyulása):

- Reálisan ítéli meg a pedagógus szerepét az értékelés, a minősítés tekintetében, a fejlesztő értékelés folyamatában.
- Figyelemmel kíséri a tanulók önértékelési képességeinek fejlődését.

1. Szakirodalom (a már ajánlott szakirodalom kiegészítése)

- Kendeh-Kirchknopfné Farkis, Tímea, Az interkulturális kompetencia fejlesztése az olasz nyelv és irodalom középiskolai oktatásában
MAGYAR REFORMÁTUS NEVELÉS: REFORMÁTUS PEDAGÓGIAI SZAKLAP 2022: 3 pp. 6-14., 9 p.

(2022) https://refpedi.hu/documents/304/RPI_2022_3_net.pdf

- Az érettségi vizsga szabályzata <http://www.oh.gov.hu>
- Közös Európai Referenciakeret (KER) - https://nyak.oh.gov.hu/nyat/doc/ker_2002.asp
- Einhorn Á. (2015). Pedagógiai modernizáció és idegennyelv-tanítás. Miskolc: Miskolci Egyetemi Kiadó <https://mek.oszk.hu/15500/15518/15518.pdf>
- Tanulmányok az érettségiről (2008) https://ofi.oh.gov.hu/kiadvany/tanulmanyok-az-erettsegirol?fbclid=IwAR2iKVeJfriSU0b4njXwBRspdYPSEKMdAfqj_JkiWB8fB4AMecslH7CSuH8

2. Kérdések

- Az itáliai kultúra, irodalom, művészet, zene színházművészet szerepe az olasz nyelv tanulásának motivációjában és a középiskolai tanulmányi versenyeken.
- Mutassa be a tantárgyközi kommunikációban az olasz nyelv és kultúra oktatásának lehetőségeit!
- Mutassa be, hogyan jelenik meg az interkulturális kommunikáció a középiskolákban használt oktatási segédanyagokban, tankönyvekben!

(<https://www.scribd.com/document/656109156/Nuovissimo-Progetto-Italiano-1a>)

Orosz nyelv és kultúra tanára

Szaktanári kompetenciák

Az orosz nyelv és kultúra tanára

- ismeri a legfontosabb tanítási stratégiákat, módszereket, technikákat, és alkalmazza ezeket.
- használja a multimediális lehetőségeket. Ösztönözi a tanulókat az informatikai ismereteknek a nyelv tanulása során való felhasználására.
- képes ismereteit kritikusan alkalmazva nyelvpedagógiai kérdésekre válaszokat keresni és adni.
- képes differenciált munkaformák (egyéni munka, pármunka, csoportmunka, frontális munka) kialakítására;
- ismeri a NAT és az arra épülő kerettantervek szerinti orosz szaktárgyi követelményeket, ismeri az ehhez szükséges tankönyveket, taneszközöket, segédanyagokat, oktatástechnikai eszközöket;
- képes a tanítandó tartalmak meghatározására, strukturálására, logikai felépítésére, a tanulók számára szükséges tananyagok, taneszközök, információforrások, tudáshordozók, valamint a tartalmaknak megfelelő alternatív tanítási módszerek és számonkérési formák megválasztására;
- képes a szóbeli és írásbeli kifejezőképesség jellegzetességeinek, hibáinak felismerésére, tipizálására, diagnosztizálására, javítására.
- az értékelés során képes figyelembe venni a differenciálás, individualizálás szempontjait, és elősegíteni a tanulók részvételét saját fejlődésük értékelésében.
- képes a tanulók tanórai, tanórán kívüli és iskolán kívüli tevékenységének összehangolására.
- együttműködik az iskolán belül és kívül a legfontosabb szakmai szervezetekkel, tanulókkal, szülőkkel, iskolavezetéssel, az idegen nyelvet tanító kollégákkal s az integrációs lehetőségek kihasználása végett is a többi pedagógussal.
- képes a szakmájára vonatkozó, konkrét kutatási témához kapcsolódó szakirodalmat felkutatni, áttekinteni, értelmezni, saját szakmai fejlődését megtervezni, megvalósítani, osztálytermi és egyéb élményeire kritikusan reflektálni, szakmailag, nyelvileg folyamatosan megújulni, az orosz nyelvoktatásra irányuló tudományos, szaktanári munkákat követni;
- részt vesz az iskolai munkára vonatkozó kutatásokban, fejlesztésekben; a kutatási eredményeket értelmezi és alkalmazza nevelő-oktató munkájában. Nyitott a fejlesztési, innovációs törekvések kipróbálására (pl. alternatív programok, tankönyvek kipróbálása, bírálata).

Kulcsszavak: második idegen nyelv; kommunikációs képesség; differenciált tanulásszervezés; kooperatív tanulás; digitális taneszközök

Kérdések:

1. Az orosz, mint második idegen nyelv tanításának sajátosságai (az első idegen nyelv és az anyanyelv bevonása, az írásrendszerek különbözősége stb.).
2. Milyen módon építhető be az országismeret az orosz, mint idegen nyelv óráiba?
3. Milyen készségek és képességek fejleszthetők interaktív elektronikus eszközök segítségével (különböző, a nyelvtanulást segítő platformok, digitális eszközök az osztályteremben stb.)?
4. Nevezze meg az orosz, mint idegen nyelv tanulása során jelentkező legfontosabb krízispontokat a nyelvek közötti és a nyelven belüli interferencia terén.
5. Javasoljon tanórán kívüli tevékenységeket, amelyek elősegítik a nyelv és a célnyelvi ország iránti érdeklődés aktivizálását és növelését (pl. irodalmi estek, versenyek, kirándulások, találkozók stb.).

Szakirodalom:

Балыхина Т.М. Методика преподавания русского языка как неродного (нового): Учебное пособие для преподавателей и студентов. - М.: Издательство Российского университета дружбы народов, 2007.

Бердичевский, А.Л., Голубева, А.В. Как написать межкультурный учебник русского языка как иностранного. — СПб. : Златоуст, 2015.

Хавронина С.А., Балыхина Т.М. Инновационный учебно-методический комплекс «русский язык как иностранный».- Учебное пособие.- Москва, 2008

Щукин А.Н. Методика преподавания русского языка как иностранного: Учебное пособие для вузов/А.Н. Щукин. – М., 2003.

Dési Edit – Laczházi Aranka – Rónai Gábor Tanítsunk okosan! Nyelvészeti háttér, gyakorlatok és módszertani ajánlások az orosz nyelv tanításához Eötvös Loránd Tudományegyetem Budapest, 2015 ISSN 2416-1950 (online)

Romológiatanár

(romani nyelv és kultúra vagy beás nyelv és kultúra tanára)

A szakmódszertani és a szaktárgyi tudás területén (3.)

8/2013. (I. 30.) EMMI rendelet a tanári felkészítés közös követelményeiről és az egyes tanárszakok képzési és kimeneti követelményeiről

3. melléklet a 8/2013. (I. 30.) EMMI rendelethez

B) A TANÁRSZAKOK KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEI

18. Romológiatanár (romani nyelv és kultúra vagy beás nyelv és kultúra tanára)

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300008.emm>

a) tudása

- Ismeri a beás/romani nyelv rendszerét, az alkalmazott nyelvészet főbb területeinek ismeretanyagát (szociolingvisztika, nyelvelsajátítás, kompetencia). Rendelkezik a tanításhoz szükséges nyelvészeti alapokkal.
- Ismeri a beás/romani nyelv nyelvéllapotának, fonológiai, morfológiai, szintaktikai, szemantikai és pragmatikai rendszerét.
- Ismeri e két nyelv szociolingvisztikai sajátosságait és képes tudását nyelvtanulással, nyelvtanítással kapcsolatos tevékenységek során alkalmazni.
- Ismeri az első, második és további idegen nyelvek elsajátításának elméleteit, az elméleti kérdésekről szóló empirikus kutatások eredményeit.
- Ismeri az egyéni különbségek szerepét a nyelvtanulásban (nyelvérzék, motiváció, életkor, nyelvi szorongás, tanulási stílusok, stratégiák).
- Ismeri a nyelv-, és irodalomtudomány, a néprajz, a szociológia és a kulturális antropológia kultúrtörténeti kutatások korszerű eredményeit, azok módszertanát.
- Tájékozott az általa oktatott nyelv tanításának európai helyzetéről, a didaktikai kutatásokról, a tantervi követelményekről, tantárgyi programokról, tanítási módszereiről, tanári segédanyagokról, oktatási eszközökről, alternatív módszertani törekvésekről.
- Ismeri a nevelésszociológia alapkérdéseit, legfontosabb kutatási eredményeit; képes ismereteit a különböző társadalmi helyzetű és eltérő kultúrájú közösségekben zajló nevelési folyamatok sikeressége érdekében mozgósítani.

b) képessége

- Képes mind szóban, mind írásban árnyaltan kifejezni magát, képes a cigány nemzetiségi szakterület és szakmódszertan ismeretrendszerét alkotó elképzelések alapfokú analizésére, az összefüggések szintetikus megfogalmazására és adekvát értékelő tevékenységre romani/beás nyelven.
- Rendelkezik az önálló tanuláshoz szükséges képességekkel.
- Képes rutin szakmai problémák azonosítására, az azok megoldásához szükséges elvi és gyakorlati háttér feltárására, megfogalmazására és megoldására.

- Képes ismereteit alkalmazva nyelvpedagógiai kérdésekre válaszokat keresni és adni.
- Képes rugalmasan alakítani a tanítási stratégiákat a tanulási célokkal összhangban és differenciálni a tanulói képességeknek megfelelően.
- Képes a másokkal való kooperációra, valamint szakmai tudásának egy adott munkahely különböző szakmai elvárásainak megfelelő felhasználására.
- Képes az alkotó információhasználatra.
- Képes a szaktárgyak tanítása során fejlesztett kompetenciák szintetizálására.

c) attitűdje

- Ismeri, vállalja és hitelesen képviseli szakmája társadalmi helyét és szerepét, alapvető viszonyát a világhoz.
- Nyitott szakmája átfogó gondolkodásmódjának és gyakorlati működése alapvető jellemzőinek hiteles közvetítésére, átadására.
- A folyamatos önképzés igénye jellemzi.
- Önállóság jellemzi, nyitott a külső változásokra, aktívan képes részt venni az iskola szaktárgyi munkaközösségének munkájában.
- Tudatosan használja ki a transzferhatás lehetőségeit.
- Segíti a tanulók megismerési és alkotási vágyának kiteljesedését és folyamatos fenntartását.

Szakirodalom

Bartha Csilla (szerk) (2007) Cigány nyelvek és közösségek a Kárpát-medencében. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest

Beck Zoltán (2015): Visszatérés Tyutyukaországból. Romológia, 3/9. 102-105.

https://epa.oszk.hu/02400/02473/00006/pdf/EPA02473_romologia_2015_09_102-105.pdf

Berek Sándor (2012): Cigány/roma népismeret megközelítések. Mediárium, 6/4. 55-68.

<https://derep-okt.drhe.hu/212/1/Cig%C3%A1ny.roma%20n%C3%A9pismeret-megk%C3%B6zel%C3%ADt%C3%A9sek.pdf>

Cserti Csapó Tibor (szerk.) (2024): Tanulmányok, módszertani segéd- és háttéranyagok a cigány népismeret oktatásához I. (elektronikus tananyagok). Pécs, PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék – Romológiai Kutatóközpont, Társadalmi Tanulmányok Műhely.

<https://btk.pte.hu/hu/nevtud/elektronikus-tananyagok-romologia>

Orsós Anna (2015): „Amíg az ügy el nem fogy...”: Válogatott szociolingvisztikai írások. Pécs: PTE BTK NTI Romológia és Nevelésszociológia Tanszék, 2015. 157.p.

<https://pea.lib.pte.hu/server/api/core/bitstreams/049902f4-2811-48ee-b931-2ce774169343/content>

Források

- Irányelvek a nemzetiségi oktatáshoz
https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_nemzetisegi_oktatashoz [2025.05.10.]
- A cigány, beás, romani nemzetiségi nevelés-oktatás kerettantervei
https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/nemzetisegi_nevelas_oktatas_kerettantervei/cigany_beas_romani [2025.05.10.]
- Érettségi vizsgaszabályzat: <https://www.oktatas.hu/koznevelas/erettsegi/jogszabalyok> [2025.05.10.]
- Tanulj velünk beásul!
http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/beas_nyelvkonyv/a_bes_nyelv_hangtana.html
- Sityu romanes! Tanulj cigányul!
http://www.pticommunications.hu/baja_e/13_20200212/story.html?fbclid=IwAR13WFtZkBXpZ8N3Mszo7bkxkV0NSmydxTrx8xTWn7LLSA2DkyNMgDo5EM

Kulcsszavak

népismeret, romani nyelv, beás nyelv, differenciálás, tanítási stratégiák és módszerek, (digitális) oktatási eszközök

Kérdések

Milyen kritériumokat kell figyelembe venni egy beás vagy romani nyelvvóra, vagy cigány, roma népismeret tanóra tervezésénél?

Milyen kritériumok alapján választana tankönyvet, tanítási segédanyagot egy nyelvi csoport számára illetve a népismeret tanításához?

Milyen módszereket használna egy heterogén nyelvi szintű osztály tanítására?

Milyen digitális eszközöket alkalmazna beás, romani illetve népismeret tanóra során?

Ismertesse a tanórán és iskolán kívüli intézményi lehetőségeket mind a nyelvtanítás, mind a népismeret során (pl. szakkör, tábor, kirándulás, projektmunka, intézmény látogatás, versenyfelkészítés)!

Soroljon fel kooperatív tanítási módszereket és mutassa be egy példán keresztül, hogyan alkalmazná azt választott tanóra (beás, romani, népismeret) esetén?

Természettudomány-környezettan tanár

Szaktudomány kompetenciák:

- A természettudományos tantárgyak (fizika, kémia, biológia, földrajz): az alapdiszciplínák és az integrált, komplex természettudomány tantárgy
- Tájékozódás térben és időben, az Univerzumból az elektronokig
- Papíralapú és digitális térképismeret
- Az anyag és az energia
- Élő és élettelen környezet folyamatainak összefüggő értelmezése
- Környezetvédelem, környezeti nevelés, fenntarthatóság a globális és lokális értelmezésében
- Módszerek és munkaformák a természettudományos órákon
- Gyakorlatorientált, kontextusalapú tananyag-feldolgozás
- Természettudomány a mindennapokban: tapasztalat és megfigyelés
- Tantermi és tantermen kívüli tevékenységek: szemléltetés, kísérlet, megfigyelés, terepi foglalkozás
- Az algoritmus szerepe a tanulási folyamatban

Szakkönyvek:

Bodzsár Éva: *Kézikönyv a biológiatanítás módszertanához.* Trefort Kiadó, Budapest, 2005.

Farsang Andrea: *Földrajz tanítás korszerűen.* GeoLitera, Szeged, 2011.

Radnóti Katalin: A természettudomány tanítása, Szaktudományi kézikönyv és tankönyv. Mozaik Kiadó, Szeged, 2014.

Radnóti Katalin – Nahalka István – Poór István – Wagner Éva: *A fizikatanítás pedagógiája.* Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2002

Szalay Luca (szerk.): A kémiatanítás módszertana. ELTE, Budapest, 2015.

Kulcsszavak:

természettudomány, interdiszciplináris, integrált, komplex

Kérdések:

- Mi a természettudomány tantárgy bevezetésének célja?
- Milyen munkaformák és módszerek a leghatékonyabbak a tantárgy oktatásában?
- Hogyan kapcsolható össze a mindennapi élet tapasztalata és a természettudomány?

TESTNEVELŐ TANÁR

Szaktudományi (tantárgy-pedagógiai) ismeretkörök, kompetenciák

A testnevelő tanár **ismeri és alkalmazza** életkor- és képességspecifikus szempontok figyelembevételével

- a testnevelés tanításának elméletét, gyakorlatát és módszertanát;
- pszichomotoros tanítás-tanulás modelljeit, stratégiáit, sajátosságait a tanórai és a tanórán kívüli testnevelésben és sportban;
- sportágak, játékok és különböző mozgásos tevékenységek oktatásmódszertanát;
- pszichomotoros, kognitív, affektív és szociális tanulás együttes és tudatos alkalmazását a testnevelésben és sportban;
- a motoros képességfejlesztést, fittség és versenyzés módszertanát;
- az egész életen át tartó fizikai aktivitás iránti elkötelezettség és szokásrendszer kialakításának módszertanát;
- a felzárkóztatás és a tehetséggondozás módszertanát;
- az integrált és inkluzív testnevelés- és sportfoglalkozások módszertanát;
- sport- és szabadidős táborok módszertanát;
- a testnevelési tananyag tervezését (tantervfejlesztés, tanterv, tanmenet, tanítási egység, óravázlat, órarész tervezése)

A testnevelő tanár **rendelkezik**

- szakmai, tudományos, műveltségi és kulturális tudással, igényességgel és felelősséggel a sport általi személyiségfejlesztés, az egyéni bánásmód, a közösségépítés, a tanulás és fejlődés támogatása érdekében;
- példamutató és ösztönző személyiséggel, komplex és tudományos alapokon nyugvó tudásbázissal, pozitív szemléletmóddal és elkötelezettséggel, mely segítségével az egészségtudatos aktív szokásrendszer, életmód és életforma kialakítását, fejlesztését és élethosszig tartó fenntarthatóságát biztosítja;
- tudatos és felelősségteljes magatartással, mely az ember társadalmi, kulturális, közösségi és természeti környezete és értékei harmonikus egyensúlyára és a fenntarthatóságra kiemelt figyelmet fordít;
- nyitottsággal és érdeklődéssel, mely lehetőséget nyújt az új innovatív tartalmak, IKT-módszerek és -eszközök alkalmazására a testnevelésben és sportban.

A testnevelő tanár **sajátos kompetenciái**

- innovatív, élmény- és sikerorientált sport- és mozgásos tevékenységek tervezése, szervezése, megtartása egyéni és közösségi feladatokon keresztül;
- hagyományos és újszerű sportágak és mozgásformák alkalmazása, mely lehetőséget ad az egész életen át tartó aktív részvételre.

SZAKIRODALMAK

Hamar Pál, Czirják György, Kövesdi Orsolya (2020): Útmutató a testnevelés tantárgy tanításához – a 2020-ban kiadott Nemzeti alaptanterv és kerettantervek alapján. Eszterházy Károly Katolikus Egyetem, Eger

Csányi Tamás, Révész László (2021): A testnevelés és sport oktatásának elmélete és módszertana – Központban a tanulás. Magyar Diáksport Szövetség, Budapest.

Kókai Dávid, Csányi Tamás (2021): Új lebonyolítási formák a testnevelésben és az iskolai sportban – A mozgás- és diáksportfesztiválok szervezési lehetőségei a köznevelési intézményekben. Magyar Diáksport Szövetség, Budapest.

Csányi Tamás (2021): Tanuláértékelés az iskolai testnevelésben – Elektronikus módszertani segédlet és sablongyűjtemény 18 alternatív értékelési módszer bemutatásával. Magyar Diáksport Szövetség, Budapest.

Hamar Pál (2022): Testnevelés – Tudomány, Tervezés, Oktatás, Értékelés. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest

Molnár Anita (2025): A testnevelés tantárgy szabályozása a Nemzeti alaptantervekben – Célok, értékek tartalom és követelmények. Iskolakultúra, 35. évfolyam, 2025/4. szám

KÉRDÉSEK ÉS KULCSFOGALMAK

1) Testnevelés órán milyen okokra vezethető vissza a magatartás problémák, fegyelmezetlenség előfordulása? Mi a különbség a magatartást szabályzó reaktív és proaktív módszerek között? Soroljon fel néhány reaktív és proaktív módszert, egyet mutasson be példával alátámasztva!

2) Mi a motiváció? Milyen motivációs elméleteket ismer? Mutasson be egy motivációs elméletet! Hogyan teremthet motiváló pedagógiai környezetet testnevelés órán? Három konkrét példát említsen!

3) Mit jelent a pozitív tanulási környezet egy testnevelés órán? Mi jellemző a pozitív tanulási környezetet kialakító pedagógusviselkedésformáira? Milyen szokásrendszerekkel lehet kialakítani a pozitív tanulási környezetet? Soroljon fel legalább hármat, egyet mutasson be!

4) Mi az ellenőrzés, értékelés, teljesítmény/teljesítőképes tudás fogalma? Milyen értékelési fajtákat ismer? Mutasson be egyet! Milyen tradicionális és alternatív értékelési lehetőségek léteznek a testnevelés oktatásban?

5) Mit jelent a szegregáció, integráció, inklúzió? Hogyan lehet jogszabály szerint csoportosítani a kiemelt figyelmet igénylő tanulókat? Mit jelent az inkluzív testnevelés? Milyen megvalósulási formái, módszerei vannak az inklúziós spektrumnak? Egy módszert mutasson be!

mozgásos cselekvéstanítás-tanulás; pozitív tanulási környezet; minőségi testnevelés; adaptált testnevelés; alternatív környezet a testnevelésben; rekreációs szemlélet; testkulturális értékek; mozgás-, játék-, sportműveltség – mozgáskészlet; fair play

Történelemtanár

Kompetenciák, szakirodalom, kérdések, kulcsszavak a tanári záróvizsga

3. témaköréhez

Kompetenciák:

A záróvizsgázó történelemtanár szakos hallgató olyan történelmi és történelemdidaktikai tudással rendelkezik, amely képessé teszi arra, hogy kezdeményezze és segítse a diákok történelemtanulását. E körben

- strukturált történelmi tudással rendelkezik mindegyik történelmi korszakról, az egyetemes és a magyar történelemből egyaránt,
- ismeri a történettudomány alapvető munkamódszereit, képes elsődleges és másodlagos források, valamint a történettudomány kutatási eredményeinek értelmezésére és e módszerek közvetítésére,
- történelmi kérdésekben racionális ítéleteket alkot,
- képes arra, hogy közvetítse a történelmi tudást mint a jelen formálóját, hozzájárulva ezzel az állampolgári és a közéletben való részvételre a neveléshez, illetve a társadalom demokratizálásához,
- képes arra, hogy a tanulmányai során megszerzett történelmi és történelemdidaktikai tudását a tudomány állásának megfelelően önállóan kiegészítse,
- történelemdidaktikai tudása képessé teszi arra, hogy diákközpontú tanítási és tanulási helyzeteket alakítson ki, és motiválja a tanulókat a történelem tanulására,
- rendelkezik történelemdidaktikailag megalapozott tervezési, elemzési, mérési, értékelési, reflexiós képességekkel a történelem tantárgy iskolai tanítására vonatkozóan,
- képes a történettudomány kutatási eredményeit a történelmi tanulás tárgyává alakítani, és képes a történelemdidaktikai kutatás eredményeit, elméleteit, tantervi és médiumokra vonatkozó javaslatait szakszerűen alkalmazni,
- képes alapszinten a történelemtanulás folyamatának megtervezésére és kivitelezésére, és ismeri a történelmi tudás mérésének és értékelésének alapjait.

Szakirodalom:

Gözszy Zoltán – Dévényi Anna: *A történelem tanításának tartalmi és módszertani változásai. Egyetemi jegyzet a Történetírói irányzatok és hatásuk a történelemtanításra című kurzushoz.* PTE BTK TTI, Pécs, 2011.

Gyertyánfy András (szerk.): *A történelemtanítás elmélete és gyakorlata. Szöveggyűjtemény.* PTE BTK, Pécs, 2023.

Kaposi József: *Közelítések a történelemtanítás elméletéhez és gyakorlatához. Oktatási segédlet.* Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest, 2020. http://kaposijozsef.hu/wp-content/uploads/2020/07/Kozelitesek_kotet_nyomdai_javitott.pdf

Vajda Barnabás: *Bevezetés a történelemdidaktikába és a történelemmetodikába.* Második kiadás. Selye János Egyetem Tanárképző Kar, Komárom, 2018. https://adatbank.ro/html/cim_pdf2835.pdf

Kérdések:

Mi a történelemdidaktika tárgya, mely elnevezései ismertek a tudományterületnek, melyek az alapvető szakirodalmi forrásai?

Melyek a történelemtanítás fő céljai?

Mely elméletek és elvek határozzák meg történelemtanításunkat?

Mi jellemzi a történelmet tanuló diákokat, a történelem tanárait? Melyek a történelemtantervek és az érettségi követelmények legfontosabb jellemzői?

Mely lépésekben és alapelvekre támaszkodva választható ki és rendezhető el a történelem tananyaga?

Melyek a történelemtanulás médiumai, és hogyan rendszerezhetőek ezek?

Melyek az egyes munkaformák (és a hozzájuk rendelhető legfontosabb módszerek) használatának feltételei, előnyei, nehézségei a történelemtanításban?

Melyek a táblai vázlat és az órai prezentációk főbb minőségi kritériumai?

Mely dokumentumok készülnek a történelemtanítás tervezése során, és melyek a tervezés fő lépései?

Milyen formái ismertek a történelmi tudás ellenőrzésének? Melyek a tudás mérésének fő problémái?

Kulcsszavak:

konstruktivizmus, narrativitás, többnézőpontúság, mélységelvűség